

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ КОМБІКОРМІВ ВИРОБНИЦТВА ТОВ «АСТАРТА» ПРИ ВИРОЩУВАННІ КУРЧАТ-БРОЙЛЕРІВ

Опара В. О., Остапенко В. І., Орехова Т. М., Отрощенко М.

Наведені результати досліджень по вирощуванню курчат-бройлерів кросу «Росс – 308» на комбікормах виробництва ТОВ «Астарта», а також визначена економічна ефективність застосування рекомендованої виробником схеми годівлі.

Постановка проблеми у загальному вигляді.

На відміну від багатьох галузей економіки, виробництво м'яса птиці успішно розвивається навіть в період кризи. За даними Українського клубу аграрного бізнесу, в 2009 році цей ринок виріс на 5%, і надалі темпи зростання збереглися. Причому в даному бізнесі мирно уживаються найбільші підприємства, що поставляють продукцію в усі області України, і невеликі птахоферми, орієнтовані на локальні ринки і постійних покупців, які віддають перевагу натуральним, більш якісним, але і дорожчим продуктам харчування.

Технологія вирощування бройлерів від добового віку до моменту забою передбачає вирішення питань утримання, годівлі, ветеринарії. Цей комплекс спрямований на задоволення потреб організму, які в свою чергу пов'язані з біологічними особливостями м'ясної птиці. До них можна віднести високу інтенсивність росту, найбільш повне використання корму, інтенсивний обмін речовин.

Щоб отримати максимальний прибуток, необхідно збалансувати раціон бройлерів за протеїном (незамінні амінокислоти), енергією, мінеральними та біологічно активними речовинами, а це можливо тільки при застосуванні високоякісних кормів. Такий підхід до годівлі забезпечить максимальний ріст і розвиток птиці, підтримає її високу життєздатність, забезпечить хорошу конверсію комбікорму і, як наслідок, низьку собівартість виробленого м'яса в порівнянні з вирощуванням на більш дешевому незбалансованому раціоні [5].

На сьогодні вирощування бройлерів на великих і середніх підприємствах здійснюється тільки з використанням комбікормів.

Підприємств, спроможних виготовляти комбікорм ідеального поживного та фізіко-механічного складу в Україні небагато. Щоб забезпечити всі потрібні вимоги до якості, такі підприємства мають сучасну систему очищення й підготування компонентів комбікорму для подальшої переробки. Ідеальні, з погляду якості, комбікорми готують підприємства холдингу "Авангард" і "Миронівський хлібопродукт" та українсько-угорське підприємство ТОВ "АБО-МІКС", що в м. Коломия Івано-Франківської області. Сучасні підприємства з виробництва якісних комбікормів є поблизу Києва, в Полтавській та Донецькій об-

ластях [3].

Але комбікорми для бройлерів таких виробників, при їх реалізації через торгову мережу (особливо в віддалених регіонах), можуть коштувати до 6-7 грн., при цьому частка накладних витрат досягає 40 - 50 %. За такої ціни на комбікорми говорити про рентабельність виробництва дуже складно. Тому, дрібні господарі часто комбінують: майже завжди використовують престартери та стартери і обмежуються з використанням фінішних комбікормів застосовуючи інші корми (різноманітне зерно, зелені корми, коренеплоди та низькоякісні кормо суміші власного виробництва), які за своєю якістю не відповідають встановленим вимогам. Основною метою цього є зменшення витрат на корми.

Однак в комбікормовій галузі існують підприємства, які трохи поступаючись в якості обладнання, але чітко дотримуючись технології та рецептури, виробляють комбікорми належної якості, які на 30 – 40 % дешевші за комбікорми більш відомих брендів. Таке співвідношення ціни та якості для більшості дрібних та середніх споживачів комбікорму є найбільш прийнятним.

В умовах сумського регіону таким підприємством є ТОВ «Астарта». Воно вже тривалий час успішно займається переробкою сої, виробництвом заміників молока, комбікормів та преміксів для різних видів сільськогосподарських тварин. Протягом 2010 – 2011 років тут було оновлено діючу лінію виробництва комбікормів та їх рецептуру відповідно до вимог сучасної науки та виробництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

В розв'язанні харчової проблеми продукти птахівництва, зокрема, виробництво пташиного м'яса, за співвідношенням ціни та якості, враховуючи купівельну спроможність населення України, займає провідні позиції. Ця галузь і найближчим часом залишиться перспективною. Виробництвом м'яса бройлерів займаються як потужні підприємства так і невеликі фермерські та селянські господарства [1, 2].

Більшість агрохолдингів мають можливість підвищити рентабельність вирощування птиці завдяки замкнутому циклу - починаючи з виробництва кормового зерна і закінчуючи готовими напівфабрикатами. Невеликі підприємства та господарі, які змушені закуповувати корми про високу прибутковості можуть тільки мріяти. Втім,

вони активно шукають шляхи підвищення доходів своїх підприємств, і нерідко їм вдається домогтися вражаючих успіхів [4] . Таким чином, потужні виробники майже завжди використовують якісні та дешеві комбікорми власного виробництва.

Дрібні виробники частіш вимушені застосовувати куповані корми. В кожному регіоні України є невеликі підприємства, які виробляють та реалізують тваринникам комбікорми. Оцінка якості таких кормів, встановлення зоотехнічної та економічної доцільності їх використання є обов'язковими.

Формулювання цілей статті. Метою нашого дослідження було визначення ефективності використання комбікормів виробництва ТОВ «Ас-

тарта» при вирощуванні курчат-бройлерів.

Вихідний матеріал, методика та умови дослідження. Продуктивність курчат-бройлерів вивчали у науково-господарському досліді, який було проведено у березні-травні 2011 року, в умовах навчально – наукової лабораторії птахівництва ННПЦ Сумського Національного аграрного університету. Для досліді відібрали 100 голів курчат-бройлерів кросу “Росс-308” в віці двох днів, яких розділили за принципом аналогів на 2 групи – контрольну і дослідну, по 50 голів у кожній (табл.1). Курчата для експерименту були завезені з племпідприємства Харківської області і до його початку одержували для підгодівлі пресартерний повнораціонний комбікорм.

1. Схема науково-господарського досліді на курчатах - бройлерах

Група	Кількість голів (n)	Умови годівлі
контрольна	50	ПК (повнораціонні комбікорми) відомого українського виробника
дослідна	50	ПК виробництва ТОВ «Астарт»

Піддослідне поголів'я курчат-бройлерів протягом 50 – ти днів утримували в кліткових батареях БКМ - 3. Параметри мікроклімату приміщення, де утримували птицю, відповідали встановленим гігієнічним нормам. Піддослідну птицю годували повнораціонними комбікормами згідно зі схемою досліді. Склад та поживність комбікорму впродовж досліді були неоднаковими і змінювались залежно від віку курчат-бройлерів.

Комбікорми обох виробників склалися в основному з типових інгредієнтів. Так комбікорми для контрольної групи (за даними виробника) склалися з кукурудзи, пшениці, макухи соєвої, шроту соняшникового, рибного борошна, дріжджів кормових, олії соєвої та сухого молока. До

складу також включені мінерально – вітамінні добавки, інгібітори цвілі, антиоксидант та кокцидіостатик.

Комбікорми ТОВ «Астарт» за своїм складом та поживністю були досить подібними і цілком відповідали вимогам стандартів та норм годівлі. Основною відмінністю (за компонентним складом) є те, що в якості корму тваринного походження застосовано якісне кров'яне борошно, бо на якість рибного сьогодні є багато нарікань зі сторони виробників комбікормів.

В таблиці 2 представлено основні показники якості комбікормів, які застосовувались при вирощуванні курчат дослідної та контрольної груп.

2. Схема використання та показники якості комбікормів для годівлі курчат - бройлерів контрольної та дослідної груп

Показники	Контрольна група			Дослідна група		
	ПК 5-1	ПК 5-4	ПК 6-4	ПК 5-3	ПК 5-4	ПК 6-4
Вік курчат – бройлерів, днів	2-10	11-30	31 -52	2-21	22-35	36-52
Обмінна енергія, ккал/100г	315	320	325	310	308	307
Сирий протеїн, %	23,0	21,0	19,0	22,0	21,0	18,0
Сира клітковина, %	3,0	3,8	3,9	4,0	4,5	5,0
Кальцій, %	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0
Фосфор, %	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6
Натрій, %	0,2	0,2	0,2	0,15	0,15	0,21
Лізін, %	1,3	1,15	1,1	1,27	1,13	1,0
Метіонін + цистин, %	0,85	0,85	0,8	0,75	0,72	0,7
Триптофан, %	0,3	0,28	0,26	0,31	0,3	0,26
Треонін, %	0,93	0,85	0,77	0,74	0,71	0,75

Аналіз наведених даних показує, що енергетична цінність комбікормів для курчат дослідної групи була трохи нижчою (на 1,5 – 5 %), а клітковини трохи вищою. Вміст сирого протеїну, основних незамінних амінокислот та мінеральних речовин був майже ідентичний.

Під час досліді вивчали ріст і розвиток курчат, їх збереженість, витрати корму. Про ріст і розвиток курчат-бройлерів судили за живою масою у різні вікові періоди (2; 9; 16; 23; 30; 37; 44 та 52 добу). Зважування молодняку проводили індивідуально на терезах з точністю до 1г. Стати-

стичну обробку експериментальних даних проводили з використанням програми MS Excel.

Виклад основного матеріалу. При проведенні дослідів ми ставили за основну мету визначити зоотехнічну і економічну ефективність використання комбікормів виробництва ТОВ «Астарта» при вирощуванні курчат – бройлерів кросу Росс–308 порівняно з комбікормами відомого українського виробника. В ході експерименту комбікорми відповідно віку, призначення та реко-

мендацій виробників. Їх фактичне споживання представлено в таблиці 3.

З матеріалів наведеної таблиці видно, що за весь термін дослідів, в розрахунок на 1 голову, курчатами як контрольної так і дослідної груп спожито майже однакову кількість кормів.

Інтенсивність росту курчат, яку можна відслідкувати за динамікою живої маси, мала деяку специфіку в окремі вікові періоди (табл. 4).

3. Фактичне споживання комбікормів курчатами – бройлерами в ході дослідів, г/гол.

Показники	Контрольна група	Дослідна група
За весь період	5164	5185
в т. ч. престартер для віку 1- 21день*	-	0,983
престартер для віку 1 - 10 днів*	0,184	-
стартер для віку 22 - 35днів*	-	1,641
стартер для віку 11 - 30 днів*	1,919	-
фінішер для віку 36 - 52 дня *	-	2,561
фінішер для віку 31- 52 дня *	3,061	-

* - термін використання згідно рекомендацій виробника

4. Динаміка живої маси курчат - бройлерів (M±m)

Вік курчат, діб	Контрольна група	Дослідна група
2	47,6 ± 0,85	47,7±0,67
9	131,3± 1,95	100,8± 2, 78***
16	301,3±9,8	271,5± 10,1*
23	669,4±14,3	580,5±15,2***
30	1202,5± 32,2	1110,2±45,1
37	1690,4± 45,6	1641,8± 59,4
44	2285,6± 71,3	2229,9±75,6
52	2941,5± 82,3	2875,4± 93,4

*** - різниця імовірна при P < 0,001 * - різниця імовірна при P < 0,05

Так на початку експерименту, коли курчата дослідної групи споживали престартерний комбікорм виробництва ТОВ «Астарта», спостерігалося деяке їх відставання в рості, причому різниця є статистично вірогідною. Це, на нашу думку, пояснюється трохи нижчим вмістом в даному комбікормі енергії, протеїну та деяких незамінних амінокислот при підвищеному рівні сироваткової клітковини. Максимальна різниця за живою масою спостерігалася в віці 30 – ти днів і складала 92,3 г.

Однак в подальшому це відставання почало скорочуватися і при закінченні дослідів складало лише 66,1 г на користь контрольної групи.

Для виробничих умов, крім інтенсивності росту, велике значення мають і деякі інші зоотехнічні показники, що в цілому характеризують ефективність виробництва тваринницької продукції. Ці показники представлені в таблиці 5.

5. Зоотехнічні показники вирощування курчат – бройлерів в ході експерименту

Показники	Контрольна група	Дослідна група
Посаджено, голів	30	30
Тривалість дослідів, днів	50	50
Збереженість, %	100	100
Жива маса на початку дослідів, г	47,6 ± 0,85	47,7±0,67
Жива маса в кінці дослідів, г	2941,5± 82,3	2875,4± 93,4
Середньодобовий приріст живої маси, г	57,9	56,6
Витрати корму на 1 гол., кг	5,164	5,185
Середньодобове споживання корму, г	102,7	103,7
Витрати корму на 1 кг приросту живої маси, кг	1,78	1,83

Матеріали даної таблиці свідчать про високу якість комбікормів обох виробників, адже збереженість курчат протягом вирощування складала 100%. Невеликою виявилася різниця в середньодобових приростах живої маси між контрольною і дослідною групою – всього 1,3 г. Майже од-

наковим було і середньодобове споживання корму. Витрати корму на 1 кг приросту курчатами – бройлерами контрольної групи були меншими всього на 0,05 кг.

Таким чином існує невелика перевага в основних зоотехнічних показниках на користь конт-

Вісник Сумського національного аграрного університету

рольної групи.

Визначення економічної ефективності застосування комбікормів виробництва ТОВ «Астарта»

при вирощуванні курчат – бройлерів \ (табл. 6) було одним з головних завдань даного дослідження.

6. Економічна ефективність застосування комбікормів виробництва ТОВ «Астарта» при вирощуванні 1 гол. курчат бройлерів

Показники	Контрольна група	Дослідна група
Витрачено престартеру, кг	0,184	0,983
Ціна престартеру, грн./кг	6,10	4,50
Вартість витраченого престартеру, грн.	1,12	4,42
Витрачено стартеру, кг	1,919	1,641
Ціна стартеру, грн./кг	5,25	4,20
Вартість витраченого стартеру, грн.	10,07	6,89
Витрачено фінішеру, кг	3,061	2,561
Ціна фінішеру, грн./кг	5,19	3,7
Вартість витраченого фінішеру, грн.	15,89	9,48
Загальна вартість витрачених кормів, грн.	27,08	20,79
Інші витрати*, грн.	8,12	8,12
Витрати при вирощуванні, грн.	35,2	28,91
Витрати на придбання 1 гол., грн.	10	10
Всього витрат на 1 гол.,	45,2	38,91
Приріст живої маси протягом досліді, кг	2,89	2,83
Собівартість 1 кг приросту, грн.	15,64	13,75
Орієнтовна собівартість 1 кг м'яса після забою, грн.	18,4	16,2

* - в середньому 30 % в структурі собівартості приросту бройлерів

Для розрахунку основних показників, які її характеризують, використано середні роздрібні ціни на комбікорми в м. Суми станом на березень 2011 року.

Аналізуючи дані таблиці 6 насамперед слід зазначити, що ціни на комбікорми ТОВ «Астарта» порівняно з комбікормами, які одержувала контрольна група (відомий український виробник), були нижчими на 20 - 30%. Це і стало основною причиною, що обумовила менші витрати на корми в дослідній групі як в цілому, так і з розрахунку на 1 кг приросту.

Так на вирощування 1 гол. в контрольній групі витрачено кормів вартістю 27,08 грн., в дослідній групі - 20,79 грн. В підсумку собівартість 1 кг приросту курчат дослідної групи була нижчою

порівняно з контролем і склала 13,75 та 15,64 грн. відповідно.

Висновки 1. Комбікорми ТОВ «Астарта» для курчат – бройлерів за своїм складом та поживністю цілком відповідають вимогам стандартів та норм годівлі.

2. Використання комбікормів зазначеного виробника при вирощуванні курчат – бройлерів забезпечує нормальний їх ріст та розвиток відповідно до технологічних параметрів.

3. Економічна оцінка результатів експерименту підтверджує доцільність використання комбікормів ТОВ «Астарта» при вирощуванні бройлерів, адже собівартість їх приросту була нижчою на 12 %.

Література

1. Дацій О.І., Кузнецов О.О. Розвиток інновацій у птахівництві // Економіка АПК. – 2004. – № 1. – С. – 89-93.
2. Івко І.І. Перспективи ресурсозбереження у птахівництві України // Птахівництво: між.від. Темат.Наук. зб. / ІП УААН. - Харків, 2003.-С.407-412.
3. Подобед Л.І. Справжній комбікорм і де його готують в Україні. // Пропозиція .-2009.-№7. С 112-115.
- 4.<http://ubr.ua/business-practice/own-business/idea-biznesa-zarabotat-na-kurochke-53362>
5. <http://agropost.ru/vipuski/>